

Література

1. Науменко М. О. Вдосконалення управління якістю продукції високотехнологічних підприємств // Вісник економіки транспорту і промисловості УДУЗТ. 2018. № 62. С. 335–342.
2. Соколовський С. А., Науменко М. О. Аналіз особливостей управління інформаційними потоками логістичних процесів підрозділів Національної гвардії України // ScienceRise. 2018. № 2 (43). С. 19–21. doi: <http://doi.org/10.15587/2313-8416.2018.123606>
3. Skimmyhorn W. L. Comparing Military and Civilian Household Finances: Descriptive Evidence from Recent Surveys // Journal of Consumer Affairs. 2016. Vol. 50, Issue 2. P. 471–483. doi: <http://doi.org/10.1111/joca.12109>
4. Гороховський Є. Тил Збройних Сил України: надійність в ім'я боєздатності // Військо України. 2011. № 1. С. 26–29.
5. Башкиров Н., Хаирбеков З. Концептуальные основы тылового обеспечения Вооружённых сил США // Зарубежное военное обозрение. 2014. № 5. С. 28–33.
6. Gilmore D. A. Decade of Supply Chain Management // Supply Chain Digest. 2010. 15 p.
7. Линдерс М. Р., Фирон Х. Е. Управление снабжением и запасами. Санкт-Петербург: ООО «Виктория плюс», 2003. 768 с.
8. Heydari M., Sharbafchi M. Management of Substance use Disorder in Military Services: A Comprehensive Approach // Advanced Biomedical Research. 2017. Vol. 6, Issue 1. P. 122. doi: http://doi.org/10.4103/abr.abr_283_16
9. Мунтян В. І. Оборонний бюджет: світовий досвід та можливі шляхи реформування в Україні: монографія. Київ: Видавничий центр «Просвіта», 2015. 240 с.
10. Романченко І. С., Шуєнкін В. О. Погляди на розвиток системи матеріально-технічного забезпечення Збройних Сил України // Наука і оборона. 2007. № 4. С. 22–27.

*Рекомендовано до публікації д-р військових наук Дробаха Г. А.
Дата надходження рукопису 26.03.2019*

Гафуров Олег Вікторович, кандидат технічних наук, старший викладач, кафедра технічного та тилового забезпечення, Національна академія Національної гвардії України, майдан Захисників України, 3, м. Харків, України, 61001
E-mail: mail@avv.gov.ua

УДК 355.41.2

DOI: 10.15587/2313-8416.2019.164305

УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ВІЙСЬКОВИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

© Товма Л. Ф.

У статті проведено аналіз основних функцій управління матеріальним забезпеченням військових підрозділів Національної гвардії України, який дав змогу окреслити ключові аспекти дій командування стосовно підтримки належного рівня матеріальних запасів. Досліджено схему організації процесу постачання матеріальних ресурсів у військові підрозділи Національної гвардії України, яка регламентує організацію процесу постачання матеріальних запасів. Запропоновано показники рівня поточних і страхових запасів військових підрозділів, що дозволяють визначити оптимальний розмір матеріальних запасів військових підрозділів Національної гвардії України

Ключові слова: військові підрозділи, військовослужбовці, матеріальне забезпечення, матеріальні запаси, постачання, норма запасу

1. Вступ

Ефективне виконання військовими підрозділами Національної гвардії України поточних завдань цілком залежить від рівня матеріального забезпечення. В свою чергу, належний рівень матеріального забезпечення може бути реалізований лише за умови наявності в командування військових підрозділів науково обгрунтовано технології управління матеріальним забезпеченням.

Командування військових підрозділів повинно мати в якості інструмента управління матеріальним забезпеченням таку технологію, яка регламентує організацію процесу постачання матеріальних ресурсів у військові підрозділи Національної гвардії України, дозволяє визначити рівень поточних і страхових за-

пасів, враховує випадки наявності відхилень фактичних умов постачання та споживання матеріалів від запланованих.

З огляду на це актуальним є питання розроблення технології управління матеріальним забезпеченням військових підрозділів Національної гвардії України.

2. Літературний огляд

В роботі [1] пропонуються товарознавчі засади позиціонування продуктів, які можуть становити основу матеріального забезпечення військових підрозділів Національної гвардії України. У дослідженні [2] проблематика формування матеріального забезпечення військових підрозділів розглядається з позицій

воєнної економіки та оборонних витрат. Специфіка врахування долі фінансування матеріального забезпечення військових підрозділів з позицій оборонного бюджету наведена в роботі [3]. У науковій праці [4] систематизовано різноманітні погляди на розвиток системи матеріально-технічного забезпечення військових підрозділів. Світовий досвід стосовно нормативів матеріально-технічного забезпечення військових підрозділів акумульовано в дослідженні [5]. Напрямки оптимізації матеріального забезпечення наведено в науковій праці [6]. В роботі [7] проаналізовано місце та роль матеріального забезпечення у заходах стосовно збереження здоров'я військовослужбовців. Порівняння матеріального забезпечення цивільних структур і військових підрозділів наведено в дослідженні [8]. Напрямки вдосконалення управління якістю матеріального забезпечення військових підрозділів подано в науковій праці [9]. В роботі [10] розглянуто аналіз особливостей управління інформаційними потоками логістичних процесів підрозділів Національної гвардії України.

Аналіз літературних джерел свідчить про те, що на сьогодні в літературі відсутній комплексний розгляд питань науково обґрунтованого управління матеріальним забезпеченням військових підрозділів Національної гвардії України.

3. Мета та задачі дослідження

Мета дослідження – розроблення технології управління матеріальним забезпеченням військових підрозділів Національної гвардії України.

Для досягнення поставленої мети були вирішені наступні задачі:

1. Аналіз основних функцій управління матеріальним забезпеченням військових підрозділів Національної гвардії України.

2. Дослідження схеми організації процесу постачання матеріальних ресурсів у військові підрозділи Національної гвардії України.

3. Визначення рівня поточних і страхових запасів військових підрозділів.

4. Загальні засади управління матеріальним забезпеченням військових підрозділів Національної гвардії України

Управління матеріальним забезпеченням військових підрозділів Національної гвардії України має ґрунтуватися на виконанні таких функцій:

1. Забезпечення розрахунку поточного і перспективного планування та довгострокового прогнозу структури та асортименту матеріального забезпечення військових підрозділів.

2. Формування бази обліку витрат матеріалів і запасів.

3. Забезпечення можливості приведення існуючих затрат до рівня, адекватного фінансовим резервам військових підрозділів.

4. Обґрунтування оптимального співвідношення між затратами на різні види матеріального забезпечення військових підрозділів.

5. Встановлення рівно інтенсивних норм та основ раціональної організації матеріального забезпечення військових підрозділів Національної гвардії України.

Підвищення рівня організації оперативного планування потреб у матеріальному забезпеченні військових підрозділів Національної гвардії України залежить від фактичної забезпеченості військовослужбовців матеріальними ресурсами, при цьому особливе значення має підтримання запасів на нормативному рівні. На фактичний рівень забезпеченості військовослужбовців матеріальними ресурсами впливають різні фактори:

- прийнята система оперативного планування;
- система організації матеріально-технічного постачання;

- сезонні коливання запасів;
- перебої в постачанні матеріальних ресурсів;
- різні випадкові чинники, які часто не подаються обліку.

При цьому чинники роблять різний вплив на рівень запасів, від ступеня їх впливу залежить ритмічне протікання процесу забезпечення військовослужбовців матеріальними запасами.

Можна запропонувати два основних підходи до відхилень фактичного рівня матеріального забезпечення від запланованого рівня. По-перше, можна прагнути до повернення на планову траєкторію руху. Іноді такі ресурси створюють відповідно до плану, заздалегідь передбачаючи можливість ускладнень. Але доводиться миритися з тим, що в сприятливій обстановці такі ресурси будуть простоювати. По-друге, можна змінити сам план, замінивши намічені рубежі на інші, реально досяжні в обстановці, що склалася. Можливість такого підходу залежить від того, наскільки для командування військових підрозділів важливий план – чи є він законом або ж тільки керівництвом до дії, що задає бажаний напрямок руху.

На командуванні військових підрозділів лежить обов'язок контролю за виконанням прийнятих раніше рішень, не тільки включених у план, але і оперативних, поточних. Частково контроль здійснюється в ході нарад і візування документів. Але цього недостатньо.

При плануванні власної роботи стосовно управління матеріальним забезпеченням командування військових підрозділів варто передбачити регулярні перевірки діяльності своїх підлеглих, причому не тільки членів своєї команди, але і всіх інших. Можуть застосовуватися як офіційні звіти і атестації, так і неформальні бесіди.

Загальна схема організації процесу постачання матеріальних ресурсів у військові підрозділи наведена на рис. 1.

Нормування запасів військових підрозділів засноване на розчленуванні загальної норми запасу на її складові елементи – поточну, страхову та підготовчу частини і встановлення планової величини кожної частини запасу.

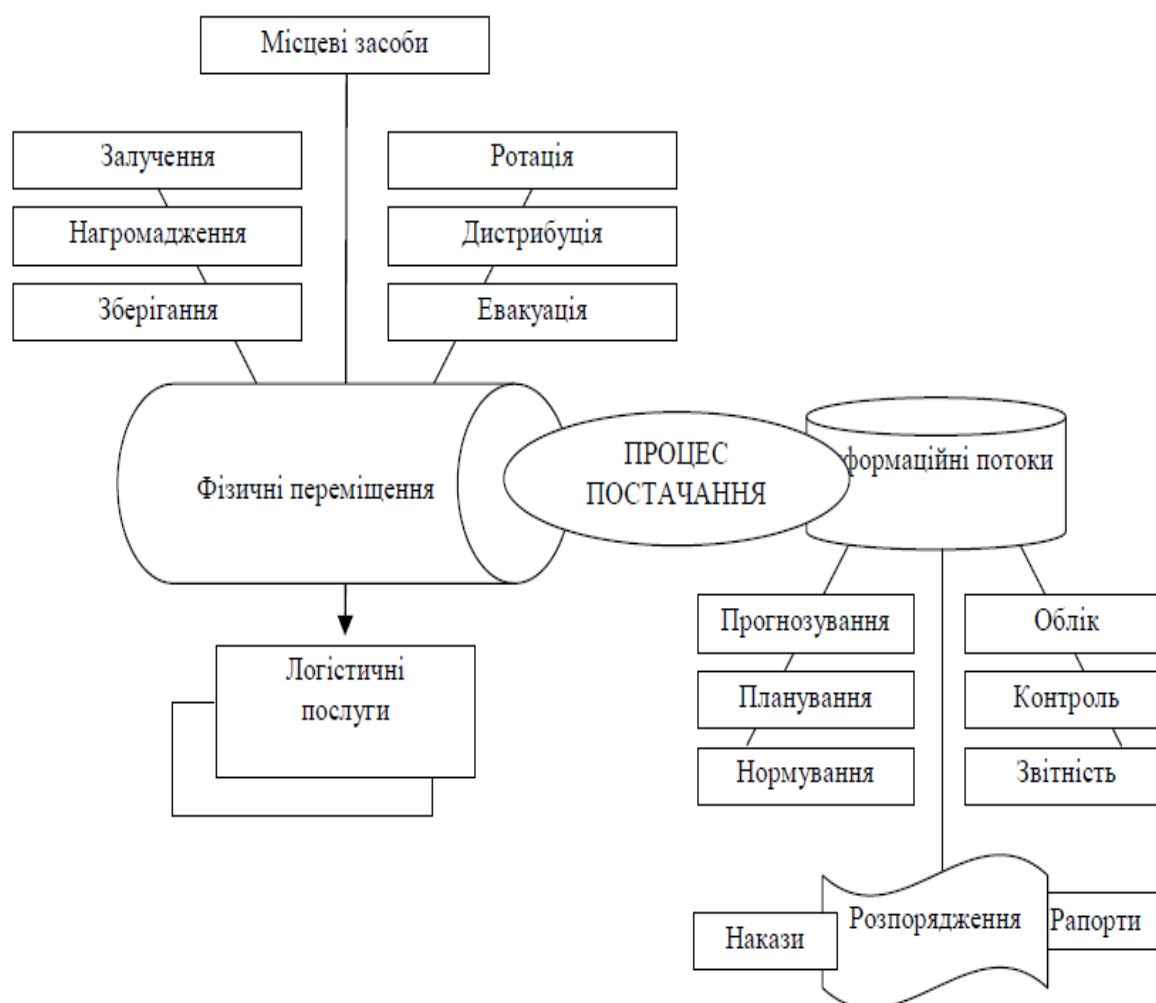

Рис. 1. Організація процесу постачання матеріальних ресурсів у військові підрозділи Національної гвардії України

Поточним запасом є частина загального запасу, призначена для забезпечення потреб військових підрозділів.

Страховий запас забезпечує потреби військових підрозділів при відхиленнях фактичних умов постачання та споживання матеріалів від запланованих. Такі відхилення виникають внаслідок наступних варіантів розвитку подій стосовно матеріального забезпечення військових підрозділів Національної гвардії України:

1. При відхиленнях фактичних інтервалів поставки від розрахункових внаслідок затримок з відвантаження заводами-постачальниками, порушення термінів транспортування.

2. При надходженні матеріалів частково чи повністю, що не відповідають вимогам технічних умов.

3. У разі надходження партій матеріалів, менших за розмірами, ніж заплановані.

Також слід зауважити, що до надходження партії якісних матеріалів замість забракованих відпущка матеріалів здійснюється з страхового запасу.

5. Результати дослідження та їх обговорення

Норму запасу матеріальних ресурсів військових підрозділів Національної гвардії України необхідно розраховувати за такою формулою:

$$Z_{\text{нор.}} = Z_{\text{ст.тек.}} + Z_{\text{стр.}} + Z_{\text{подг.}}, \quad (1)$$

де $Z_{\text{нор.}}$ – норма запасу;

$Z_{\text{ст.тек.}}$ – середній поточний запас;

$Z_{\text{стр.}}$ – страховий запас;

$Z_{\text{подг.}}$ – підготовчий запас.

Поточний запас являє собою змінну величину і в ідеальних умовах змінюється від максимального значення в момент поставки до мінімального – до моменту чергової поставки. Підготовчий і страхові запаси змінюються за величиною тільки при відхиленні фактичних умов постачання та споживання від запланованого.

Максимальна величина поточного запасу. $Z_{\text{т.макс.}}$ визначається шляхом множення рівня середньодобових витрат на інтервал поставки. У свою чергу, середньодобові витрати знаходиться діленням загальної потреби в матеріалі на округлене кількість календарних днів в плановому періоді:

$$P_c = P_r / 360 = P_{\text{кв}} / 90 = P_m / 30, \quad (2)$$

де

P_r – річна потреба в матеріалах;

$P_{\text{кв}}$ – квартальна потреба в матеріалах;

P_m – місячна потреба в матеріалах.

Страхові запаси найбільш часто встановлюються за величиною середньозваженого відхилення інтервалів поставки, які перевищують середній інтервал. Метод розрахунку в цьому випадку базується на обліку фактичних інтервалів поставки за минулий період часу.

Страхові запаси $Z_{сmp.}$ в цьому випадку мають визначитися за формулою:

$$Z_{сmp.} = P_c \frac{\sum_1^h (t_\phi - t_{cp}) B^1}{\sum_1^n B^1}, \quad (3)$$

де P_c – середньодобова витрата;

h – число поставок з інтервалом, що перевищує середній інтервал;

t_ϕ – фактичний інтервал;

t_{cp} – середня величина інтервалу поставки;

B – величина партій матеріалів, які надходять від постачальників, відповідна інтервалу t_ϕ ;

n – кількість найменувань матеріалів.

Проведення розрахунків за наведеними формулами дозволить визначити оптимальний розмір матеріальних запасів військових підрозділів Національної гвардії України.

6. Висновки

1. Проведено аналіз основних функцій управління матеріальним забезпеченням військових підрозділів Національної гвардії України, який дав змогу окреслити ключові аспекти дій командування стосовно підтримки належного рівня матеріальних запасів.

2. Досліджено схему організації процесу постачання матеріальних ресурсів у військові підрозділи Національної гвардії України, яка регламентує організацію процесу постачання матеріальних запасів.

3. Запропоновано показники рівня поточних і страхових запасів військових підрозділів, що дозволяють визначити оптимальний розмір матеріальних запасів військових підрозділів Національної гвардії України.

Література

1. Пригульська Н., Мотузка Ю. Товарознавчі засади позиціонування продуктів для ентєрального харчування // Товари і ринки. 2014. № 2. С. 53–59.
2. Мунтян В. І. Економіка та оборонні витрати: аналіз зарубіжних досліджень і український шлях розвитку. Київ: НДФІ, 2012. 464 с.
3. Мунтян В. І. Оборонний бюджет: світовий досвід та можливі шляхи реформування в Україні: монографія. Київ: Видавничий центр “Просвіта”, 2015. 240 с.
4. Романченко І. С., Шусєнкін В. О. Погляди на розвиток системи матеріально-технічного забезпечення Збройних Сил України // Наука і оборона. 2007. № 4. С. 22–27
5. Nutrition Science and Food Standards for Military Operations (Nutrition et normes d'alimentation pour les opérations militaires). Final Report of RTO Task Group. URL: [https://www.sto.nato.int/publications/STO%20Technical%20Reports/RTO-TR-HFM-154/\\$STR-HFM-154-ALL.pdf](https://www.sto.nato.int/publications/STO%20Technical%20Reports/RTO-TR-HFM-154/$STR-HFM-154-ALL.pdf)
6. Meydani S. N., Eksir F. Optimization of immune function in military personnel // Nutrient composition of rations for short-term, highintensity combat operations. 2005. Vol. 9. P. 330–335.
7. Milman N. Anemia—still a major health problem in many parts of the world! // Annals of Hematology. 2011. Vol. 90, Issue 4. P. 369–377. doi: <http://doi.org/10.1007/s00277-010-1144-5>
8. Military Combat Deployments and Substance Use: Review and Future Directions / Larson M. J., Wooten N. R., Adams R. S., Merrick E. L. // Journal of Social Work Practice in the Addictions. 2012. Vol. 12, Issue 1. P. 6–27. doi: <http://doi.org/10.1080/1533256x.2012.647586>
9. Науєнєко М. О. Вдосконалення управління якістю продукції високотехнологічних підприємств // Вісник економіки транспорту і промисловості УДУЗТ. 2018. № 62. С. 335–342.
10. Соєоловський С. А., Науєнєко М. О. Аналіз особливостей управління інформаційними потоками логістичних процесів підрозділів Національної гвардії України // ScienceRise. 2018. № 2 (43). С. 19–21. doi: <http://doi.org/10.15587/2313-8416.2018.123606>

*Рекомендовано до публікації д-р військових наук Дробаха Г. А.
Дата надходження рукопису 26.03.2019*

Товма Лідія Федорівна, кандидат технічних наук, старший викладач, кафедра тилового забезпечення, Національна академія Національної гвардії України, майдан Захисників України, 3, м. Харків, Україна, 61001

E-mail: l.f.tovma@gmail.com